

OPERAČNÍ MASKOVÁNÍ

Nepřítel vede v míru i ve válce nepřetržitý usilovný průzkum s využitím všech nejmodernějších průzkumných prostředků. V míru chce získat důležité údaje o předpokládaném použití, stavu bojové pohotovosti a připravenosti našich vojsk, o jejich výzbroji a o operační přípravě státního území. Rovněž v průběhu ozbrojeného střetnutí bude se nepřítel snažit získat všechny údaje, které mohou mít rozhodující vliv na výsledek jednotlivých operací nebo ozbrojeného sražení jako celku. Tuto skutečnost je třeba mít neustále na zřeteli, protože úspěch operací svazů (frontu, armády) bude přímo závislý na maximálním utajení všech opatření, souvisejících s přípravou a vedením operací.

Proto příslušné stupně velení musí **uskutečňovat účinná protiopatření v oblasti utajení a maskování**, která vzhledem k svému významu a rozsahu budou různá, nicméně však velmi důležitá. Tato protiopatření můžeme rozdělit do třech základních oblastí:

a) **strategické maskování** — jako souhrn opatření nejvyšších míst velení s cílem zachovat bojeschopnost vojsk a dosáhnout překvapení nad nepřítelem;

b) **operační maskování** — jako souhrn opatření štábů svazů s cílem oklamat nepřítele o rozmístění vlastních sil a prostředků (především prostředků jaderného napadení, letectva, míst velení atd.), o charakteru a zámyslu nastávající bojové činnosti;

c) **taktické maskování** — které uskutečňují svazky a útvary přímo na bojišti k zabezpečení bojové činnosti vojsk.

Abychom mohli připravit účinná maskovací opatření, **musíme především znát průzkumné prostředky, jejich možnosti a způsoby průzkumu nepřítele.**

Podle ustanovení příslušných předpisů vojsk NATO, nepřítel rozeznává dva hlavní druhy průzkumu — strategický a taktický, které se navzájem prolínají a doplňují.

Strategický průzkum vede již v míru ve prospěch strategického velení NATO, s využitím speciálních průzkumných družic, rádiových a radiotechnických

průzkumných prostředků, průzkumného strategického letectva a agenturního průzkumu.

Taktický průzkum uskutečňuje v plném rozsahu především v průběhu bojové činnosti ve prospěch velení polních armád. Dálkový taktický průzkum vede letectvo, průzkumné skupiny a agentura. Bližší taktický průzkum vede přímo na bojišti ve prospěch svazků a útvarů, které jsou vybaveny nejmodernějšími technickými průzkumnými prostředky.

Podle použití průzkumných prostředků hlavními druhy strategického průzkumu nepřítele jsou:

a) pozemní rádiový a radiotechnický průzkum

V současné době má nepřítel rozvinuto několik set rádiových a radiotechnických průzkumných stanovišť, které jsou v Evropě rozmístěna v 13 pásmech. Z příhraničních pásem vede nepřítel průzkum do hloubky 200—500 km našeho území.

Kromě toho rádiový a radiotechnický průzkum je uskutečňován ze vzduchu i z kosmu. Hlavní slabou stránkou rádiových a radiotechnických průzkumných prostředků je, že tyto prostředky sledují provoz všech našich stanic, tedy i klamných a této skutečnosti musíme plně využít.

b) Kosmický průzkum

Speciální průzkumné družice získávají údaje s využitím nejmodernějších fotografických přístrojů. Získané podklady jsou velmi přesné a podrobné, o čemž svědčí takticko-technické údaje používaných kosmických průzkumných prostředků USA (**viz tabulka**).

Tabulka

Typ průzkumné družice	S určením pro	Výška letu (po oběžné dráze)	Šířka pásma fotoprůzkumu při obletu	Rozměry objektů, které lze přesně identifikovat na snímcích
DISCOVER	všeobecný přehledný průzkum	200–400 km	do 200 km	10–30 m
SAMOS	podrobný průzkum	150–200 km	30 km	3 m
FERRET	radiotechnický průzkum	400–600 km	—	všechny radiotechnické prostředky vyzařující elektromagnetickou energii

Hlavním nedostatkem těchto průzkumných kosmických prostředků je, že mohou získávat údaje jenom ve dne (za denního světla) a při dobré viditelnosti.

V současné době však nepřítel dále zdokonaluje kosmický průzkum. Družice jsou vybavovány komplexním systémem průzkumných prostředků, který umožňuje vést současně infra, rádiový, radiolokační a fotografický průzkum z jedné družice v kteroukoli denní dobu.

c) Vzdušný průzkum

vede nepřítel již v míru určenými silami podél státní hranice. Význam vzdušného průzkumu se však mimořádně zvyšuje se zahájením ozbrojeného sražení.

Slabou stránkou tohoto druhu průzkumu je, že nemůže s naprostou přesností jednoznačně identifikovat, které zjištěné objekty jsou skutečné a které klamně. Této slabé stránky je třeba využít při organizování operačního maskování.

d) Agenturní průzkum

je široko rozvětven již v míru na celou hloubku území pravděpodobného protivníka, především pak v pohraničních oblastech.

e) Vojсковý průzkum

se uskutečňuje jednotkami NATO částí sil již v míru, všemi silami a prostředky se zahájením bojové činnosti. Jeho základními způsoby jsou: pozorování, výpady, léčky, průzkum bojem, fotografování, odposlouchávání a zaměřování technickými prostředky, výslech zajatců a přeběhlíků a studium bojové techniky a ukořistěných dokumentů.

Tyto druhy a možnosti nepřátelského průzkumu nám umožňují pochopit vážnost celé problematiky, která vyžaduje, aby naše štáby příslušných stupňů přijímaly účinná opatření v oblasti operačního maskování.

Známe-li možnost nepřátelského průzkumu a budeme-li umět dovedně čelit tomuto průzkumu — pak nepřítel nebude schopen získávat důležité údaje o našich zámyslech, činnosti a pravděpodobném použití našich vojsk.

II.

1. Požadavky na operační maskování

Úspěch frontové (armádní) operace bude do značné míry záviset na výsledcích:

- přesného a včasného uskutečnění všech plánovaných opatření operačního maskování,
- centralizovaného řízení těchto opatření,
- cílevědomé kontroly opatření operačního maskování,
- přesného utajení plánu operačního maskování,
- aktivního, nepřetržitého, nešablonovitého a hodnověrného uskutečňování všech rozličných opatření operačního maskování.

Krátce objasním, co chápeme pod těmito požadavky:

Centralizované řízení vyžaduje uskutečňovat všechna opatření operačního maskování **podle jediného plánu štábu frontu**. Armády, svazky a útvary pouze plní úkoly stanovené tímto jediným plánem.

Aktivnost operačního maskování vyžaduje, abychom připravili taková klamná opatření, kterými nepřítel zcela určitě bude uveden v omyl o skutečně chystaných záměrech a opatřeních.

Hodnověrnost připravených opatření musí jednoznačně vytvářet u nepřítele dojem pravdivosti, reálnosti a skutečnosti.

Nešablonovitost vyžaduje uskutečňovat opatření operačního maskování různého druhu a vyloučit jakékoliv možnosti opakování nebo šablony v operačním maskování.

Utajení všech opatření operačního maskování dosáhneme tím, že plán operačního maskování zpracovává a seznamuje se s ním jen přísně omezený počet funkcionářů.

2. Cíle a úkoly operačního maskování v útočné operaci frontu

Cíle a úkoly operačního maskování vyplývají z nutnosti uskutečňovat protiopatření vůči nepřátelskému průzkumu a z požadavků kladených na operační maskování.

Cílem operačního maskování je klamat nepřítele o skutečném rozmístění a charakteru další činnosti vojsk, o zámyslu bojové činnosti, o objektech a době použití jaderných zbraní a o jiných důležitých opatřeních, které souvisejí s přípravou a vedením operace.

Úkoly operačního maskování se určují na základě stanoveného cíle. Svým obsahem jsou rozsáhlé a mohou být různé. Nejdůležitějšími z nich jsou:

a) **při přípravě frontové útočné operace** — utajit, skrýt, a maskovat před nepřátelským průzkumem

- všechna opatření související s přípravou útočné operace,
- operační předurčení svazů a svazků,
- zámysl útočné operace frontu, armád,
- hlavní prostory soustředění vojsk po bojovém poplachu, prostory bojového rozmístění raketového vojska, operačních letišť, velitelských stanovišť apod.,
- výchozí položení vojsk a dobu jeho zaujetí,
- způsob plánovaného přechodu do útoku a způsob ničení nepřátelských uskupení,
- způsob prvního jaderného úderu frontu a plánované použití letectva,
- rozmístění důležitých týlových objektů a zařízení (skladů jaderné munice, raketového paliva apod.).

b) **V průběhu útočné operace** oklamat nepřítele o

- rozmístění raketového úderu frontu (armády),
- čarách (prostorech) zasažení druhých sledů frontu a armád,
- skrytém přemístění letectva,
- skrytém přemístění míst velení,
- ztrátách vlastních vojsk a stavu jejich bojeschopnosti.

Možné způsoby, používané k splnění úkolů operačního maskování jsou:

- utajení, skrytí skutečné činnosti,
- imitace,
- demonstrativní činnost,
- dezinformace.

Utajení, skrytí — znamená především odstranění charakteristických demaskujících příznaků plánované, skutečné činnosti. Dosahuje se:

- účastí přísně omezeného počtu osob na plánování utajené činnosti,
- předáváním rozkazů a nařízení jen ústně, osobním stykem,
- přísným maskováním pohybu vojsk (přesuny jen v noci apod.),
- dodržováním přísné provozní kázně na spojovacích prostředcích apod.

Příkladem z Velké vlastenecké války může být dovedné utajení směru hlavního úderu ve stalingradské operaci v listopadu 1942.

Imitace — znamená vytváření klamných objektů a klamných činností vojsk. Uskutečňuje se zpravidla na směrech a v prostorech, které jsou stranou od skutečných prostorů. •

Uskutečňuje se — omezeným počtem sil a prostředků,

- s využitím imitačních prostředků, rádiových a radiotechnických prostředků.

Dovedné uplatňování tohoto způsobu operačního maskování má dalekosáhlý význam. Například v průběhu Velké vlastenecké války Němci provedli úderu na 60 % klamných letišť Sovětské armády. Rovněž v době přípravy jasko-kišiněvské operace v srpnu 1944 podařilo se oklamat německé velení, klamným soustředěním několika sovětských jednotek na podružném směru, o skutečném směru hlavního úderu sovětských vojsk na tomto úseku fronty.

Demonstrační činnost — vyžaduje záměrně a viditelně, avšak hodnověrně uskutečňovat činnost vojsk na směrech nebo v prostorech podružného významu. Cílem bude odpoutat pozornost nepřítele od důležitých prostorů a objektů.

Dezinformace — vyžaduje skutečně dobře promyšlených opatření, která mohou mít veliký význam pro oklamání nepřítele. Půjde především o doporučení („podvržení“) nepříteli navenek hodnověrných, avšak ve skutečnosti úmyslně mylných zpráv o našich zámyslech, činnosti a pravděpodobném použití vlastních vojsk. Způsoby doručení dezinformačních zpráv nepříteli mohou být různé, o čemž svědčí i mnoho příkladů z druhé světové války. Může být využito fingované ztráty důležitých dokumentů, úmyslného rozšiřování dezinformačních zpráv mezi vojáky a obyvatelstvem apod.

Všechny uvedené způsoby operačního maskování, mají-li splnit svůj cíl, musí být uskutečňovány na základě jediného plánu operačního maskování fronty. Rovněž je nutné mít na zřeteli, že opatření operačního maskování musí být uskutečňována nepřetržitě od samého začátku příprav, až do konce útočné operace.

3. Organizace a uskutečňování opatření operačního maskování

Operační maskování organizuje velitel a štáb fronty na základě nařízení generálního štábu.

Organizace operačního maskování zahrnuje:

- přijetí rozhodnutí,
- zpracování plánu operačního maskování,
- stanovení úkolů vykonavatelům,
- přípravu sil a prostředků,
- kontrolu.

Uskutečňuje se současně s přípravou útočné operace frontu. V rozhodnutí pro operační maskování velitel nebo náčelník štábu frontu musí stanovit:

- cíl operačního maskování,
- zámysl,
- hlavní úkoly a opatření,
- vyčleněné síly a prostředky pro plnění úkolů.

Na základě rozhodnutí zpracovává se na operační správě za řízení náčelníka štábu frontu „Plán operačního maskování“.

Plán operačního maskování zpracujeme na mapě nebo jen písemně. V plánu musí být vyjádřena klamná opatření a kromě nich i skutečná opatření (pravdivá), která chceme utajit.

Musíme však mít stále na paměti, že nelze připustit, aby na plánu operačního maskování byly zveřejněny všechny důležité údaje, které prokazují celkový zámysl a plán útočné operace.

Úkoly doporučujeme vykonavatelům ve formě samostatných nařízení, v nichž uvádíme úkoly, způsob realizace, síly a prostředky, lhůty plnění a termíny hlášení. Neméně důležitým opatřením je i kontrola, která se uskutečňuje především technickými prostředky průzkumu a při výjezdech kontrolních skupin. Nedostatky musí být odstraněny okamžitě po jejich zjištění.

Z á v ě r e m chci zdůraznit, že operační maskování je jedním z důležitých prvků zabezpečení činnosti vojsk. Ne vždy v přípravě štábů mu věnujeme dostatečnou pozornost. Aby plánovaná opatření operačního maskování byla účinná, vyžaduje to neformální iniciativní a tvůrčí přístup při promýšlení možných způsobů utajení a maskování, které by byly s to čelit nepřátelskému průzkumu.